

KOMPOSZT A LAKÁSBAN? GILISZTÁVAL, SZAGTALANUL!

▷ SZÖVEG: BALOGH LILI

FOTÓ: ©ENVATO ELEMENTS

Van egy nemszokványos, igazából hobbinak is nevezhető időtöltés: a gilisztakomposztálás. Magyarországon egy-egy polgártársunk évente kb. 385 kg hulladékot termel. Ez az EU-átlag (487 kg/fő/év) alatt van, de ennek közel a fele hulladéklerakókba kerül, és csak 8%-át komposztáljuk, közben pedig a szerves hulladék a szemetes 30-40%-át tölti meg

Komposztálni azért érdemes, hogy valamennyire visszafordítsuk a körförös folyamatba az általunk elfogyasztott termékeket (mert nemcsak ételről van szó)!

Legtöbbünk, ha meghallja a „komposztálás” szót, a kert végében lévő, bizarr küllemű és szagú kupacra gondol. A szabadban történő komposztálás remek megoldás lehet azoknak, akik szeretnék hulladékaik nagy részét újrahasznosítani, és értékes, tápanyagokban és mikroorganizmusokban gazdag komposzttal akarnak gazdagodni. De mi a helyzet akkor, ha nincs erre helyünk, sőt, még kertünk sincs?

Kisebb, gyorsabb, érzékenyebb

Az első a giliszták jelenléte! Ám ne a sima földgilisztára gondoljunk, hanem egy rokonára: a méretben kisebb, vékonyabb, csikosabb és sokkal vörösebb trágyagilisztára (*Eisenia foetida*)! Aki szeret horgászni, már biztos találkozott velük, hisz népszerű csaliállatok. Egy hagyományos komposztálóban is elégedélnék – együtt a földgilisztákkal, de a gilisztakomposztálóban kizárólag ők működnek – mikroorganizmus-barátaikkal.

Trágyagiliszta
Otthoni komposztálónk leghatékonyabb lakója

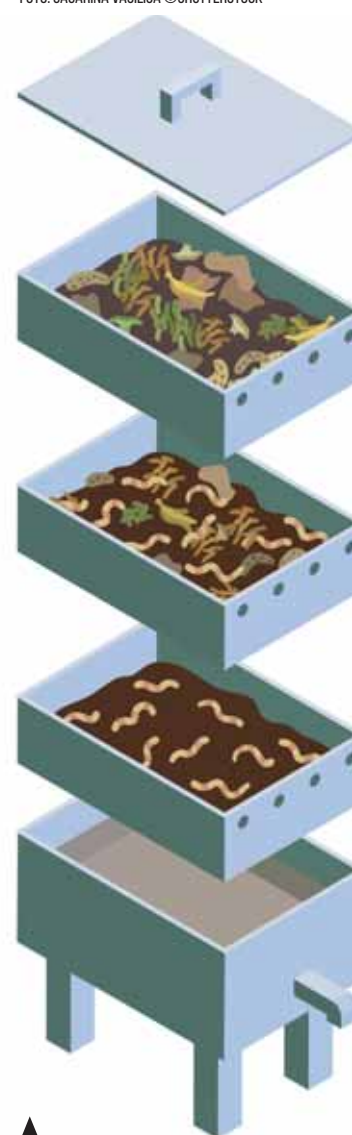
A komposztáló méretbeli különbsége sem elhanyagolható. A kerti komposztálóba főleg a kerti zöldhulladékok kerülnek, míg a gilisztakomposztálóba inkább szerves, nedves háztartási hulladékok (amelyek kiválasztása, szelektálása nagyobb odafigyelést igényel) – így összességében sokkal kisebb helyet foglal, hiszen a lakásban például ritkán nyírunk fűvet...

A nedves közegben a gilisztakomposztálás egy kifejezetten gyors komposztálási folyamat: egy megfelelő gilisztatársasággal akár 3 hét alatt már kész komposztot szürelhetünk, míg a hagyományossal ez hónapokig tart.

Tálcán kínált komposzt

A gilisztakomposztáló kilyuggatott tálcából áll. Az apró lyukakon átférnek a giliszták, így tudnak vándorolni egyik tálcából a másikba. Az alsó tálca zárt, és csappal segíti az összegyűlt gilisztakomposztlé lecsapolását. A komposztáló fedett, mivel e giliszták is a sötétet kedvelik,

FOTÓ: GAGARINA VASILISA ©SHUTTERSTOCK

▲ Gilisztakomposztáló

A legfelső tálcába gyűjthetjük a komposztálható hulladékot, amiből a következő tálcán bomlásban lévő, majd alul a kész komposzt lesz. A legalsó edényünk pedig a trágyalét gyűjti össze

segít a nedvesség megtartásában és a rovarok, rágcsálók bejutásának megakadályozásában. A rekeszek szellőznek, ami az aerob környezet megtartásában és a rothadás elkezdésében játszik szerepet.

Esőtől, naptól védett helyet igényel, mivel a trágyagiliszta optimális élőhely-hőmérséklete

20–26 °C közötti. (Ez nem azt jelenti, hogy feltétlenül lakásban kell tartanunk, de nagyobb tenyésztői sikereink lesznek, ha az állomány nem fagy vagy nem sül meg, de e hőmérséklet-tartományon kívül lassabban zajlik a komposztálási folyamat.)

A gilisztakomposztálóban két-fázisos működés folyik. Az elsőben a baktériumok és egyéb mikroorganizmusok végzik a munka nagy részét: a hulladékok „összeesnek”, a víz nagy része kicsapódik, magával szállítva a tápanyagok egy részét: ezt nevezzük gilisztatrágyalének (vagy gilisztakomposztlének). A második szakaszban a giliszták elfogyasztják és megemészítik a hulladékot, maguk után hagyva az értékes ürüléküket, a gilisztatrágyát (gilisztakomposztot).

Étkeztetési tanácsok

A trágyagiliszták nyers- (majdnem vegán) étrendet követnek.

Kizárt: fásszárú növényi maradványok, főtt étel, szósok és olajok, tejtermékek, húсок, kenyér és sütemények, csontok, szálkák és kagylóhéjak.

Adható: lágyszárú növényi maradványok, állati vizelet és ürülék (ezzel óvatosan, kórokozókat is tartalmazhat!), gyümölcs- és zöldség-héj, tojáshéj, papír zsebkendő, karton, kávézacc (imádják!), papírtasakos teafilter és tealevél, magvak héja.

Egy giliszta akár a testsúlyával megegyező hulladékmennyiséget is megehet naponta. Súlyuk átlagosan 0,25 g, így ha van 1000 gilisztánk – soknak tűnik, de egy giliszta populáció 3 hónap alatt megduplázhathatja magát – akár 250 g hulladékot is elfogyasztanak naponta és megfelelő feltételek mellett három hét után már láthatjuk is mindkét áhított végterméket.

Működik!

Amikor az első tálcába már nem tudunk többet pakolni, ideje egy következő tálcával bővíteni a rendszert és arra pakolni a friss hulladékaikat. Ilyenkor a régi tálca pihen, a giliszták abból is fognak lakmározni, de amikor már nem találnak benne több eledelt, átmennek a fenti tálcára. Így idővel már nem nagyon fogunk gilisztákat találni az alsó tálcában, a többségük akkor már egy szinttel feljebb munkálkodik.

Az érett komposzt szagtalan, feketés-sötétbarna, puha állagú, helyenként tojáshéjat és egyéb, nehezebben lebomló hulladékot is tartalmazhat – s általában ilyenkor találjuk meg a véletlenül belekerült tárgyakat is...

A gilisztatrágyaléből viszonylag rövid időn belül elég sok termelődik, így gyakran lehet ajándékozni a barátoknak és ismerősöknek, akik pont erre vágynak! Ne felejtsük el őket emlékeztetni a legalább 10x-es használati hígításra, nehogy kiégessék a növényeiket!

Gilisztáinkat felügyelet nélkül is hagyhatjuk, akár hetekre is elutazhatunk, ugyanis, ha elfogyott a friss hulladék, még egyszer átrágják magukat az egyszer már megemésztetten.

Míndez még addiktív tud lenni! Egy baráti vacsorakészítésnél már pakolnánk is el a szerves hulladékot... „csak egy kis doggybag a gilisztáknak”. És mindenképp beindít egy zöldülési folyamatot: sokkal jobban odafigyelünk arra, mit eszünk, az honnan származik, hogy van csomagolva, mennyi szemetet termelünk.

BALOGH LILI
AGRÁRMERNÖK,
2018 ÓTA A VÉDEGYELET
MUNKATÁRSA